

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Nathansen, Henri.

Daniel Hertz : Skuespil i tre Akter.

Kbh. : Gyldendal, 1908

174 s.

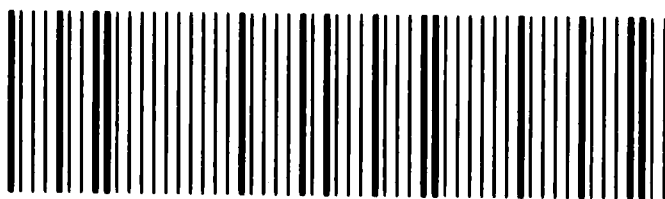
DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021446042

DANIEL HERTZ

HENRI NATHANSEN

DANIEL HERTZ

SKUESPIL I TRE AKTER

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

1908

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

PERSONERNE:

GAMLE GERSON HERTZ, FABRIKEJER

GOTFRED }
DANIEL } HANS SØNNER

VALBORG HERTZ, DANIELS HUSTRU

LOUIS, DERES SØN

FRU GERDA SOMMER

OTTO STEIN, FULDMÆGTIG I MINISTERIET

VICTOR THEISEN, FRU HERTZ' BRODER

HANDLINGEN FOREGAAR HOS DANIEL HERTZ. VORE DAGE

FØRSTE AKT

Scenen: Daniel Hertz' Arbejdsværelse. Møblerne forskellige af Art og Smag, enkelte smukke gamle, andre ny og simple. I Forgrunden til højre Sofa med Bord og Stole. Over Sofaen enkelte fine Stik omkring et Litografi af Partiets Førere. Til venstre Arbejdsbord med Stole. Bag dette store Reoler, planløst fyldt med samlede Værker, Haandbøger, hæftede Bøger og Dynger af Tidsskrifter og Aviser. I Baggrundens Midte en aabenstaaende Glasdør ud til en Veranda, fra hvilken en Trappe fører ned til en lille Forhave. Man ser bag Haven paa den anden Side af Vejen høje nybyggede Forstadshuse med Stuelejlighed (Veranda og Have) ganske som hos Hertz.

Louis Hertz staar i Forgrunden, læsende et Blad. Pludselig kaster han det fra sig. Gaar hastig op mod Baggrunden, stanser og ser ud over den lille Have. Gaar tilbage, tager atter Bladet. Da han hører Trin paa Verandatrappen, lægger han det fra sig og gaar hurtig op mod Baggrunden.

Stein er imidlertid kommen op paa Ver

STEIN

Goddag, min Dreng. Er Far hjemme?

LOUIS

Det er jo det store Møde i Dag.

STEIN

Ja, nogle skal jo slide.

LOUIS

Er du paa Vej til Ministeriet?

STEIN

(sætter sig)

Som du ser, ja. Jeg gaar hver Dag denne Omvej for ikke at komme for tidlig. Saa fordeler Arbejdet sig ogsaa bedre. Paa de andre. — Ved du noget om, naar Far kommer?

LOUIS

LOUIS

Ja?

STEIN

Vil du ikke, mens du er derhenne, lukke det Vindu.

LOUIS

Solen brænder jo lige paa.

STEIN

Jamen, det trækker.

LOUIS

De bruger Far! (Smækker Vinduet i.) Og han lader sig bruge!

STEIN

Saa — saa —

LOUIS

Og han har ikke

LOUIS

Jeg stod just og læste Fars Blad. Har du læst det idag?

STEIN

Overkrifterne, ja. Staar der andet?

LOUIS

Der staar en Artikel om Striden mellem Arbejderne og Arbejdsgiverne. Saa dum, saa meningsløs raa mod Kunst og Skønhed og alt —

STEIN

Aviser og Kunst. Det er jo som Bønder og Agurkesalat.

LOUIS

Det er Far, der har skrevet den.

STEIN

STEIN

Javist, Louis. Hvad er det saa, du har paa Hjærte?

LOUIS

Du ved, hvad Meningen er. Far venter kun paa, at jeg skal begynde ved Bladet, nu da jeg har faaet min Eksamen. Han spørger mig stadig, og jeg skyder stadig Svaret fra mig. Jeg kan ikke. Jeg ved jo ikke, hvor jeg staar, kun at jeg ikke staar, hvor Far staar, og det kan jeg ikke sige til ham. Der er noget i mig af det, der var i Far, og dog føler jeg mig i Slægt med alt det, han forlod. Det er, ligesom jeg slet ikke rigtig er i Slægt med nogen — som om noget var klippet over indeni mig, som jeg ikke kan forbinde. Der er kun et eneste, jeg vilde ønske. At jeg var hundrede Mile herfra.

STEIN

Og hvad saa?

LOUIS

STEIN

Du kan ikke regne i denne Tid, hvor saa meget andet staar paa Spil.

LOUIS

Men jeg?

STEIN

Naar først Strejken er forbi, bliver her Ro.

LOUIS

Det bliver her aldrig.

STEIN

Her har jo da før været Ro.

LOUIS

Aldrig.

STEIN

STEIN

Uden Omsvøb . . en kongelig dansk Embeds-
mand!

LOUIS

Onkel Stein — naar jeg spørger mig selv rigtig til
Bunds alvorligt . . nu maa du ikke smile . . .

STEIN

Nej, nej — hvad saa?

LOUIS

Saa synes jeg ikke, der er den Ting her, som
vedkommer mig — i Fars Liv, i Mors, i deres
indbyrdes Liv — jeg staar helt uforstaaende, uden-
for i Grunden, ja saadan er det. Men du siger
ikke noget derom hverken til Far eller Mor.

STEIN

STEIN

Hvem hader?

LOUIS

Netop hader. Alle de Tusinder, Far har kæmpet for, og som skulde have tjent ham, hans Midler og Maal — deres Tjener er han jo blevet i stort og smaat. De har taget ham, fra dig, fra mig, fra sig selv. Indtil de en skønne Dag ender med at tage ham helt — — forbi, ja.

STEIN

Tænk dog ikke paa saadant noget.

LOUIS

Har du ikke lagt Mærke til, hvor de sidste Maaneder har taget paa ham. Denne vanvittige Strejke og Forhandlinger, der aldrig faar Ende. Og saa det, at det var paa Bedstefaders Fabrik, at Strejken brød ud, og at det er ham, som Fars eget Blad angriber, haaner, spotter. Hver Aften sam

LOUIS

Vidst . .

STEIN

Set til hinanden da. Hvis du kendte lidt til din Bedstefader, vilde du dømme anderledes. Han, der selv engang smed din Far paa Porten, som han nu har smidt sine Arbejdere.

LOUIS

Det er det, jeg nu synes, jeg forstaar.

STEIN

Naar du forstaar din Bedstefader, maa du jo ogsaa kunne forstaa din Far.

LOUIS

Forstaar du Far?

STEIN

Vi har været Venner i 30

LOUIS

Naar jeg læser det, Far skriver . . . (tager Bladet)
 som nu dette . . . eller ser ham blandt de Mennesker,
 der kommer her (kaster atter Bladet) eller hører ham
 tale paa Møder og Forsamlinger, saa kan jeg ikke
 andet — jeg maa vende mig bort og smile . . .
 (han tager Lommetørklædet frem og bider i det for ikke at briste i Graad).

STEIN

Saa, Louis —

LOUIS

Forstaar du mig saa?

STEIN

Ja, ja.

LOUIS

Jeg synes, det er saa forfærdelig trist

STEIN

Nej.

LOUIS

Jeg tror ikke mere paa Far.

STEIN

(rejser sig pludselig, staar et Øjeblik, gaar saa hurtig hen til ham og lægger
Hænderne paa hans Skuldre)

Louis, hør nu — nej, se mig i Øjnene — vi to er jo Venner. Ved du, hvad det er, du siger. Ved du, at det er Synd, blodig, uretfærdig Synd. Du tror ikke paa din Far. Netop han, der af egen fri Vilje brød med alt, Slægt, Venner, Fortid, Fremtid alt, for at vælge sit eget Liv og sin egen Skæbne. Og det er dig, der siger, at du holder af din Far.

LOUIS

STEIN

Hvordan er?

LOUIS

Saadan som jeg tror, han er.

STEIN

Tror og tror . . .

LOUIS

Saadan som jeg elsker ham da og maaske aldrig faar ham at se . . . (Han er stanset henne ved Verandadøren, vender sig pludselig og gaar hen til Stein) Der staar en Dame henne ved Laagen. Jeg kender hende ikke, men jeg synes, hun aabnede Laagen, da hun saa mig. Vil du ikke nok se, om det er til os? Jeg kan ikke . . .

(Louis gaar hurtig ud til højre. Stein gaar hen mod Verandadøren)

FRU GER

FRU SOMMER

(ind)

Jeg vinkede til ham — saa trak han sig tilbage. Det var, som om jeg saa Daniel. Ja, for det er vel rigtigt, ikke sandt — Daniel Hertz boer her? Det var da ikke —

STEIN

Det var hans Søn.

FRU SOMMER

Ja, ja, naturligvis, hvor kunde jeg tro . . . (Hilser)
Mit Navn er Fru Sommer.

STEIN

Mit er Stein.

FRU SOMMER

Stein! Otto Stein! Herregud, Stein, kender De mig da ikke?

STEIN

STEIN

Men kære, sæt Dem dog ned. Værsgod. Ja, Herregud ja, det er virkelig Dem.

FRU SOMMER

Ja, det er virkelig mig, som er her igen — efter tyve Aars Forløb.

STEIN

Tyve Aar — er vi saa gamle? (Da Fru Sommer ler) Ja, De var jo meget yngre?

FRU SOMMER

En 7—8 Aar vel.

STEIN

Herregud, ikke mere? (Da Fru Sommer atter ler) Naa ja, man kan ikke straks være galant, naar man i en Snes Aar har været ude af Øvelse. Kan De huske?

selv, saa dæmpede og lune. Her er slet ikke noget, synes jeg, jeg kender.

STEIN

(rømmer sig beskedent).

FRU SOMMER

Slet ingen Ting.

STEIN

(rømmer sig igen).

FRU SOMMER

Jo, jo Dem — gamle trofaste Stein. De bliver, hvor De er.

STEIN

Helst, ja.

FRU SOMMER

De sidder der stadig?

STEIN

Undertiden.

FRU SOMMER

Og stadig ugift?

STEIN

Gagen er netop saadan, at den sikrer mig min Uafhængighed — man kan ikke gifte sig paa den.

FRU SOMMER

Og alt, alt andet er anderledes. Kun De er stadig den samme.

STEIN

Undskyld — ikke ganske.

FRU SOMMER

FRU SOMMER

Synes De, jeg er bleven meget ældre?

STEIN

Meget — naa . . .

FRU SOMMER

Men jeg er altsaa bleven gammel.

STEIN

Nej, nej, nej! Men jeg kan da ikke godt sige, at De er 18, naar jeg ved, at De er fyldt de 40.

FRU SOMMER

Endnu ikke, Stein.

STEIN

Saa fylder De sku til Pinse.

STEIN

Hvordan lykkelig?

FRU SOMMER

Gift altsaa.

STEIN

Det haaber jeg.

FRU SOMMER

Jeg har slet ikke spurgt, om hans Frue er hjemme?

STEIN

Skal jeg se — ?

FRU SOMMER

Nej, nej! — Syntes De ogsaa, hun var saa smuk?

STEIN

FRU SOMMER

Men hun er vist god og dygtig og trofast — (da Stein ikke svarer, vender hun sig) Fru Hertz altsaa. (Da Stein trækker paa Skuldrene) — Det maa De jo da vide, som kommer her hver Dag.

STEIN

Enten elsker man sine Venners Koner, eller ogsaa — elsker man dem ikke.

FRU SOMMER

Aa — kære, kære Stein, hvor er det dog dejligt at se det altsammen igen! I alle de Aar har jeg kun været her paa et Par Dages Gennemrejse. Og hvor jeg saa hadede det — Menneskene, Byen, alt . . !

STEIN

Ja, det var jo ikke Skive.

STEIN

Aa Gud, ja . . . Gerda Hertz! Hvor vi sværmede
for Dem —

FRU SOMMER

Aa, Stein —

STEIN

Alle Fætrene — Rudolf og Gotfred og Daniel —

FRU SOMMER

Snik, Snak.

STEIN

Saa gjorde jeg det sku for dem allesammen.

FRU SOMMER

De gamle, uforbederlige Pebersvend! Er De lige-
saa pertentlig som den Gang? Alle

STEIN

Jeg holder Hund.

FRU SOMMER

Hvad gør De?

STEIN

Holder Hund.

FRU SOMMER

Og gamle Jomfru Brandt?

STEIN

Hun er død, det gamle Skind. Det var derfor, jeg tog Hund i Stedet.

FRU SOMMER

Nej, nej, nej — jeg synes, jeg kunde baade le og græde. Jeg tænkte det jo slet ikke saadan. Jeg sad

og 20 Aar, tænk Dem, tyve lange Aar ligger derimellem . . . er det saa Glæde mere? Aa, hvad ved man, naar man er 18 Aar og har et Hjærte . . .
(stanser, stryger sig over Panden). Nej, det var ikke dér, jeg vilde hen . . .

STEIN

Det var ogsaa et farligt Sted.

FRU SOMMER

Ja, De smiler. De tror vist, at De forstaar mig. Alle undrede sig vel dengang. De undrede Dem vist ogsaa, Stein, da jeg giftede mig og slog mig ned som Embedsfrue i en lille snæver Provins.

STEIN

(løfter Skuldrene

STEIN

(ser spørgende paa hende)

FRU SOMMER

Ja, jeg elskede min Mand.

STEIN

Ja, ja, selvfølgelig.

FRU SOMMER

Husker De Sommer?

STEIN

Som man husker —

FRU SOMMER

De syntes

FRU SOMMER

Hvorfor siger De mig ikke rent ud, hvad De mener?

STEIN

Jeg?

FRU SOMMER

De kunde ikke taale ham.

STEIN

Jamen, kære —

FRU SOMMER

Daniel heller ikke. Ingen af dem. Ingen. Han var Dem for fin, for fornem —

STEIN

Naa-aa —

FRU SOMMER

et Pigebarn, som jeg havde set fjase med Arbejderne udenfor Fabrikens Port, og som vi allesammen vidste — ja, Gud og Hvermand sagde det da, Stein — —

STEIN

(pludselig lyttende)

Hyss . . .

(Fru Valborg Hertz er imidlertid kommet op paa Verandaen fra Haven.)

STEIN

(gaar smilende hen imod hende og siger)

Ja, Fru Hertz — vi staar naturligvis som alle andre og slaas om Arbejdere og Fabriker — — (De er kommet hen til Fru Sommer) Det er Fru Gerda Sommer, født Hertz, en Kusine til Daniel.

FRU SOMMER

FRU HERTZ

Det var da ikke for det, Stein. Men jeg kalder jo altid selv Hertz for Hertz. (Lille Pavse.) Vil Fru Sommer ikke sidde ned? — Vil Fru Sommer ikke have Hatten af?

FRU SOMMER

Nej, Tak.

FRU HERTZ

Ja undskyld — jeg hænger blot mit eget ud. (Hun gaar ud af Døren til højre.)

FRU SOMMER

Tror De, hun hørte noget?

STEIN

Det tror jeg ikke.

FRU SOMMER

FRU SOMMER

Farvel, Stein. Jeg kigger maaske op til Dem i Eftermiddag.

STEIN

Tak, men saa ikke gærne mellem 5 og 7.

FRU SOMMER

Nej —

STEIN

Saa gaar jeg nemlig Tur med Hunden. Og jeg kan nu en Gang ikke lide at svinge. Farvel — jeg gaar denne Vej — farvel.

(Han gaar ud gennem Døren til højre.)

FRU HERTZ

(efter en lille Pavse)

FRU SOMMER

Ja, Daniels Far og min Far var Brødre.

FRU HERTZ

Saa er De altsaa gamle Bekendte?

FRU SOMMER

Meget gamle, ja.

FRU HERTZ

Men De maa da være yngre end mig? Ikke saa lidt maaske?

FRU SOMMER

Hvor gammel er De, Fru Hertz?

FRU HERTZ

Ja, det er jo — 39.

FRU SOMMER

Jeg mente — Daniel var jo ikke særlig stærk, da han og jeg kendte hinanden.

FRU HERTZ

Hvad skal saa vi andre sige. Jeg har aldrig fejlet noget. Det er noget, man vænnes til fra lille af. Vi havde ikke Raad til at fejle noget hjemme hos os. — Ja, Far var nemlig ansat paa gamle Hertz' Fabrik.

FRU SOMMER

Ja saa.

FRU HERTZ

Naa, det troede jeg, De vidste.

FRU SOMMER

Ja, nu da De siger det. — — Jeg saa en ung Mand staa her

